

Részlet A. Speer emlékiratából (az 1970-es 7. kiadás alapján)

AZ AMERIKAI–ANGOL BOMBATÁMADÁSOK HATÁSÁRÓL 1944-BEN

Tizenhat napig tartó lázas helyreállítómunka után épp hogy csak újra elér-
tük a régi termelési átlagot, amikor 1944. május 28–29-én ránk zúdult a
második támadási hullám. Ezúttal a 8. amerikai légiflotta mindössze 400
bombázója nagyobb rombolást okozott, mint ennek kétszerese az első táma-
dás során. Ezekben a napokban a 15. amerikai légiflotta egyidejű támadáso-
kat intézett a román olajmezők legfontosabb finomítói ellen. A termelés
mintegy felére zuhant; a csak öt nappal előbb Obersalzbergben tett pesszi-
mista nyilatkozataink tökéletesen igazolódtak, és Göring egyidejű megnyug-
tató szavai cáfolatot nyertek. Hitler egyes megjegyzései arra engedtek követ-
ketetni, hogy Göring megítélése mélypontra zuhant.

Göring gyengeségét minden hosszabb várakozás nélkül kihasználtam,
és pedig nem kizárólag célszerűségi okokból. Jóllehet a vadászrepülőgyár-
tásban elért eredményeink alapján minden alkalmat megragadtunk arra,
hogy az egész légifegyverkezésnek az én minisztériumom felügyelete alá
helyezését javasoljuk, mégis sokkal inkább az izgatott, hogy Göringnek be-
nyújtsam a számlát a betegségem alatt tanúsított magatartásáért. Június 4-én
Hitlert, aki a háborút még mindig Obersalzbergből vezette, megkértem,
„befolyásolja a birodalmi marsallt abban az értelemben, hogy ő maga nevez-
zen meg engem, és hogy a javaslat a légifegyverkezésnek az én minisztériu-
momba való bekebelezésére tőle induljon ki.” Hitler ellenvetés nélkül hozzá-
járult Göring illetén felszólításához; sőt, mivel taktikám nyilvánvalóan erre
irányult, megértést mutatott azt illetően is, hogy Göring büszkesége és presz-
tizise meg legyen kímélve. Nem minden él nélkül fűzte hozzá az ügyhöz:
„A légifegyverkezés ügyének az Ön minisztériumához kell tartoznia, efelől
nem lehet vita többé. Azonnal hivatom a birodalmi marsallt és közlöm vele
nézetemet. Az átadás részleteit Ön beszélje át vele.”

Még néhány hónappal korábban Hitler visszariadt volna attól, hogy
nézetét régi lovagja szemébe mondja. Az elmúlt év végén például még azzal
bízott meg, hogy egy távoli pusztára utazzak Göringhez, és holmi harmad-
rangú kellemetlenséget terjesszenek elő nála, amit már régen elfelejtettem.

Göring valószínűleg tudott megbízatásáról, mert szokásos magatartásával ellentétben, úgy kezelt, mint valami magasrangú vendéget, órákig tartó körutazásra szerszámotzatott fel kocsit és lovat a kiterjedt vadászterületen és céltalanul, végnélkül fecsegett, úgy hogy végül is dolgom végezetlen, anélkül, hogy megbízatásomról egyetlen szót szoltam volna, visszatértem Hitlerhez, aki őszinte megértést tanúsított kitérő magatartásom iránt.

Ezúttal azonban Göring nem tett kísérletet arra, hogy rutinos kedveskedéssel térjen ki. Megbeszélésünk obersalzbergi házának magándolgozósobájában zajlott le. Már informálva volt, Hitler értesítette. Göring éles szavakkal panaszkodott az ide-oda ingadozó Hitlerre. Két héttel ezelőtt el akarta venni tőlem az építésügyet, minden világosnak látszott, és azután egy velem folytatott rövid beszélgetés után, Hitler ismét mindent visszacsinált. Így van ez mindig. A Führer sajnos túl sokszor nem a szilárd elhatározások embere. Persze, ha úgy akarja, akár még a légifegyverkezést is átadhatja nekem, – vélte Göring rezignáltan. Megérteni azonban ezt az egészet nem tudja, hiszen Hitler még nem rég azon a nézeten volt, hogy nekem túlságosan nagy feladatterületem van.

Jöllehet a hirtelen fordulatot a kegytől a kegyvesztésig jellegzetesnek éreztem és benne saját jövőmre nézve is a legnagyobb veszedelmet láttam, bevallom, jogos kiegyenlítésnek tekintettem, hogy a szerepeket ezúttal felcserélve szemlélhetem. Göring látványos megalázásáról mindazonáltal lemondtam. Ahelyett, hogy egy rendeletet terjesztettem volna Hitler elé, megegyeztem Göringgel, hogy ő maga lesz, aki a felelősséget a légifegyverkezéért minisztériumomnak átadja.

A légifegyverkezés átvétele jelentéktelen epizód volt azokhoz az eseményekhez képest, amelyek az ellenséges légiflotta fölénye következtében Németországban lejátszódtak. Bár erejük egy részét a partraszállás támogatására kellett koncentrálniuk, két hetes szünet után egy új támadási szériával számos hajtóanyaggyárat üzemben kívül helyeztek. Június 22-én a légi hajtóanyag-gyártás kilenc tizede kiesett; naponta mindössze 632 tonnát állítottunk elő. Amikor a támadások gyengültek, július 17-én ismét elértünk egy 2307 tonnás produktumot, ami kereken a negyven százaléká volt az eredeti gyártásnak, négy nappal később, július 21-én viszont a 120 tonnás napi termeléssel gyakorlatilag végünk volt. A légi hajtóerőtermelés kilencvennyolc százaléka megsemmisült.

Az ellenség azonban megkímélte nekünk a leunai nagy vegyi művek megfelelő üzemét, aminek segítségével a légi hajtóanyagtermelést július végén 609 tonnára tudtuk emelni. Már azt is eredménynek tekintettük, ha a

termelésnek legalább egy tizedét el tudtuk érni. A sok támadás azonban a vegyi művek csőrendszerét oly mértékben fellazította, hogy nem csak közvetlen találatok, hanem a közelben robbanó bombák okozta megrázkódások is mindenütt elszivárgásokat okoztak a berendezési rendszerben. A reparálás csaknem lehetetlen volt. Augusztusban egykori kapacitásunk tíz, szeptemberben öt és fél, októberben ismét tíz százalékát értük el. Csak novemberben sikerült, magunknak is meglepő módon, huszonnyolc százalékra felemelkedni (1633 tonna naponként). „A Wehrmacht-szervek szépen színezett jelentései alapján a miniszter attól félt, hogy a kritikus helyzetet nem fogják fel teljes egészében”, – áll az 1944. július 22-i napi feljegyzésben. Ennek következménye egy hat nappal később Hitler számára készített emlékirat volt a hajtóanyaghelyzetről, ami helyenként csaknem szó szerint egybehangzott a június 30-i első feljegyzéssel. A két memorandum világhossá tette, hogy a júliusban és augusztusban bekövetkező kiesés a légi és egyéb hajtóanyag-tartalék legnagyobb részét felemészti, és hogy következésképpen egy áthidalhatatlan űr keletkezik, ami „tragikus következményekhez kell, hogy vezessen”.

Ugyanakkor különféle megoldásokat javasoltam Hitlernek, amelyek abba a helyzetbe hoznának minket, hogy e következményeket elkerülhessük vagy legalább késleltethessük. Legfontosabb eszközként teljhatalmat javasoltam Hitlernek minden erő totális mozgósítására a támadások pusztításai ellen. Javasoltam, hogy Edmund Geilenberg, municiógyártásunk eredményes irányítója minden lehetőséget kapjon meg arra, hogy a hajtóanyag-termelés emelésére korlátlanul ekobozzon nyersanyagot, korlátozzon egyéb termelési folyamatokat és igénybe vegyen szakmunkásokat. Hitler ezt gondolkodás nélkül elvetette: „Ha ilyen teljhatalmat adnék, azonnal kevesebb páncélosunk lenne. Szó sem lehet róla! Semmi szín alatt nem járulhatok hozzá!” A helyzet komolyságát láthatóan még mindig nem fogta fel, jöllehet a fenyegető fejleményekről időközben épp elég gyakran beszéltünk. A páncélosok, amint ezt minden alkalommal megvilágítottam előtte, értelmüket kell hogy veszítsék, ha többé nem termelünk elegendő hajtóanyagot. Csak amikor megígértem neki a magas páncélos-termelést, s ezt az ígéretet Saur megerősítette, írta alá Hitler a rendelkezést. Két hónappal később a hidrálművek helyreállításán 150 000 munkás dolgozott, s köztük nagy százalékban a legjobb, a fegyverkezés szempontjából nélkülözhetetlen szakemberek. 1944 késő őszeig számuk 350 000-re emelkedett.

Miközben emlékiratomat diktáltam, el kellett borzadnom vezetésünk értetlensége felett. Elöttem feküdtek tervirodám jelentései a napi termelés-

vesztéséről, a kiesésekről és egy új felemelkedés határidőiről; ez utóbbiak azonban mindig azon kizárólagos feltétellel, hogy az ellenséges támadásokat sikerül megakadályozni, vagy legalábbis csökkenteni. 1944. július 28-i emlékiratomban Hitlernek éppenséggel azt sugalmaztam, hogy „a vadászgépgyártásból egy jelentős részt hazai célokra vegyenek igénybe”. Ismételten könyörögtem Hitlernek, vajon nem lenne-e célszerű „a hazai hidrál-műveket, legalább is az elsődrendű fontosságúakat, vadászterővel védelmezni, hogy augusztusban és szeptemberben legalább egy részprodukciónak lehetősége legyen, az eddigi módszer helyett, ami azzal a biztos tudattal jár, hogy a légierő szeptemberben és októberben, a fronton éppen úgy, mint odahaza, hajtóerőhiány következtében a földön marad”.

E kérdésekkel másod ízben fordultam Hitlerhez. Május végi obersalzbergi ülésünk után elfogadta Galland tervét, amelynek értelmében felemelt vadászgépgyártásunkból fel kell állítani egy olyan légiflottát, amelyet a hazai védelemre rezerválnak. Göring a maga részéről egy Karinhall-ban tartott nagy konferencián – miután a hajtóanyagipar jelenlévő képviselői a helyzet reménytelenségét még egyszer vázolták előtte – ünnepélyesen megígérte, hogy ezt a „birodalmi” légiflottát semmiképpen nem fogják a frontra vezényelni. Az invázió megindítása után azonban Hitler és Göring bevetette Franciaországban; s ott néhány hét alatt minden látható haszon nélkül elpusztult. Most, július végén, Hitler és Göring az ígéretet megújította; s újból felállítottak egy 2000 repülőgépből álló köteléket a honi védelem számára. Szeptemberben indulásra kész kellett hogy legyen, az értetlenség azonban ezt az ellencsapást ismételten kudarcra ítélte.

Egy fegyverkezési ülésen, 1944 december 1-én visszatekintve a múlt-ra, így vélekedtem: „Tudatában kell lennünk annak, hogy azok az emberek, akik az ellenség táborában a gazdasági bombatámadásokat kidolgozzák, értenek valamit a német gazdasághoz, s hogy itt – ellentétben a mi bombatámadásainkkal – egy bölcs tervezésről van szó. Szerencsénk volt, hogy az ellenség ezt a tervezést csak az utolsó fél, vagy háromnegyed évben vitte következetesen keresztül, ... s hogy előbb, saját szempontjukból nézve, ostobaságot követtek el.” Midőn ezt mondtam, nem tudtam, hogy már 1942. december 9-én, vagyis két évvel korábban, az amerikaiak „Economic Warfare Division”-ja munkabeszámolójában megállapította, hogy jobb lenne „néhány valóban nélkülözhetetlen iparágban magas fokú rombolást előidézni, mint csekélyfokú rombolást sok iparágban. A következmények kölcsönösen növelik egymást és az egyszer elfogadott tervet lankadatlan szilárdsággal be kell tartani.” A felismerés helyes volt, a megvalósítás hiánytalan.